

## HARBIY TA'LIMDA MILLIY QADRIYATLAR VA VATANPARVARLIK G'OYALARINING O'RNI

**Pulatov Baxodir Abduraupovich**

*FarDU Harbiy ta'lim fakulteti Maxsus tayyorgarlik sikli boshlig'i*

**Annotatsiya:** *Ushbu maqolada harbiy ta'lim tizimida milliy qadriyatlar va vatanparvarlik g'oyalarining ahamiyati, ularning harbiy xizmatchilar shaxsini shakllantirish jarayonidagi o'rni tahlil qilindi. Tadqiqot davomida milliy qadriyatlarning harbiy kadrlar tayyorlashda tutgan o'rni, vatanparvarlik tarbiyasining zamonaviy metodlari va ularning samaradorligi o'rganildi. Maqolada harbiy ta'lim muassasalarida milliy qadriyatlarni singdirish yo'llari, vatanparvarlik ruhida tarbiyalash usullari hamda bu jarayonning davlat xavfsizligiga ta'siri ko'rib chiqildi. Tadqiqot natijalari ko'rsatadiki, milliy qadriyatlar va vatanparvarlik g'oyalari harbiy ta'limning ajralmas qismi sifatida harbiy xizmatchilarning professional va shaxsiy fazilatlarini rivojlantirishda muhim ahamiyat kasb etadi.*

**Kalit so'zlar:** *harbiy ta'lim, milliy qadriyatlar, vatanparvarlik, harbiy tarbiya, milliy g'oya, harbiy xizmatchi, davlat xavfsizligi, professional tayyorgarlik*

### KIRISH

Zamonaviy dunyoda davlat mustaqilligi va xavfsizligini ta'minlashda harbiy ta'lim tizimi muhim o'rin egallaydi. Harbiy kadrlarning professional tayyorgarligi nafaqat maxsus bilim va ko'nikmalarni o'zlashtirish, balki milliy qadriyatlar va vatanparvarlik ruhida shakllanishni ham talab qiladi. XXI asrda global geosiyosiy o'zgarishlar va xavf-xatarlar sharoitida harbiy ta'limda milliy g'oya va vatanparvarlik tarbiyasining ahamiyati yanada ortib bormoqda.

O'zbekiston Respublikasining harbiy ta'lim tizimida milliy qadriyatlarni singdirish va vatanparvarlik ruhida tarbiyalash dolzarb masala hisoblanadi. Bu jarayon nafaqat harbiy xizmatchilarning shaxsiy fazilatlarini rivojlantirish, balki davlat xavfsizligini mustahkamlash maqsadlariga ham xizmat qiladi.

Tadqiqotning maqsadi harbiy ta'limda milliy qadriyatlar va vatanparvarlik g'oyalarining o'rnini tahlil qilish, ularning harbiy kadrlar tayyorlashdagi samaradorligini baholash va takkomillashtirish yo'llarini aniqlashdan iborat.

### ASOSIY QISM

Milliy qadriyatlarning harbiy ta'limdagi konseptual asoslari

Milliy qadriyatlar - bu xalqning tarixiy tajribasi asosida shakllangan, avloddan-avlodga o'tib kelgan ma'naviy-axloqiy me'yorlar majmuidir. Harbiy ta'lim kontekstida milliy qadriyatlar harbiy xizmatchilarning dunyoqarashi va xatti-harakatlarini shakllantirishda asosiy yo'naltiruvchi kuch vazifasini bajaradi.

Zamonaviy tadqiqotlarda ko'rsatilganidek, milliy qadriyatlarning harbiy ta'limdagi integratsiyasi quyidagi yo'nalishlarda amalga oshiriladi:

Tarixiy xotira va milliy o'zlikni saqlash - harbiy ta'lim jarayonida milliy tarix, madaniyat va an'analar chuqur o'rganiladi va harbiy xizmatchilarning ongida mustahkamlanadi.

Axloqiy-ma'naviy tarbiya - milliy qadriyatlar asosida harbiy xizmatchilarning axloqiy-ma'naviy sifatlari rivojlantiriladi.

Milliy g'ururni uyg'otish - o'z xalqi, vatani va davlatiga nisbatan g'urur hissi shakllantiriladi.

Vatanparvarlik g'oyalarining harbiy kadrlar tayyorlashdagi o'rni

Vatanparvarlik - bu o'z Vatanga nisbatan chuqur muhabbat, sadoqat va fido-korklik hissidir. Harbiy ta'lim tizimida vatanparvarlik tarbiyasi quyidagi asosiy komponentlarni o'z ichiga oladi:

Kognitiv komponent: Vatan tarixi, geografiyasi, madaniyati, ijtimoiy-siyosiy tuzumi haqida chuqur bilimga ega bo'lish. Bu jarayonda harbiy xizmatchilar o'z davlatining geosiyosiy ahamiyati, iqtisodiy salohiyati va madaniy boyligi to'g'risida keng qamrovli ma'lumotlarga ega bo'ladilar.

Emotsional komponent: Vatanga nisbatan chuqur muhabbat, g'urur va himoya qilish ishtiyoqini rivojlantirish. Ushbu komponent harbiy xizmatchilarning ruhiy-hissiy jihatdan Vatanga bog'lanishini ta'minlaydi.

Faoliyat komponenti: Vatan manfaatlarini himoya qilishga tayyorlik va amaliy faoliyat ko'rsatish qobiliyatini shakllantirish.

Harbiy ta'lim muassasalarida milliy qadriyatlarni singdirish metodlari

Zamonaviy harbiy ta'lim muassasalarida milliy qadriyatlarni singdirish uchun quyidagi innovatsion metodlardan foydalanilmoqda:

Interaktiv ta'lim metodlari: Roleplay o'yinlari, simulyatsiyalar va amaliy mashg'ulotlar orqali harbiy xizmatchilar milliy qadriyatlarni real vaziyatlarda qo'llash ko'nikmalarini o'zlashtirishadi.

Multimedia texnologiyalar: Zamonaviy axborot texnologiyalari yordamida milliy tarix, madaniyat va qadriyatlar haqida ma'lumotlar yanada ta'sirli va esda qolarli tarzda yetkaziladi.

Mentorlik tizimi: Tajribali harbiy rahbarlar yosh harbiy xizmatchilarni milliy qadriyatlar ruhida tarbiyalash jarayonida bevosita ishtirok etadilar.

Vatanparvarlik tarbiyasining zamonaviy yo'nalishlari

Harbiy ta'limda vatanparvarlik tarbiyasining zamonaviy yo'nalishlari quyidagilarni o'z ichiga oladi:

Tarixiy shuur shakllantirish - milliy tarixning buyuk sahifalari, qahramonlik namunalari va milliy g'ururni uyg'otuvchi voqealar chuqur o'rganiladi.

Fuqarolik ongini rivojlantirish - harbiy xizmatchilar nafaqat askarlari, balki faol fuqarolar sifatida ham shakllantiriladi.

Milliy xavfsizlik konsepsiyasini o'zlashtirish - zamonaviy xavf-xatarlar va ulardan himoyalalanish yo'llari to'g'risidagi bilimlar beriladi.

Milliy qadriyatlar va vatanparvarlik g'oyalarining harbiy fazilatlarini rivojlantirishdagi ta'siri

Tadqiqotlar shuni ko'rsatadiki, milliy qadriyatlar va vatanparvarlik g'oyalari harbiy xizmatchilarning quyidagi professional fazilatlarini rivojlantirishda muhim rol o'ynaydi:

Mas'uliyat hissi: Milliy qadriyatlar asosida shakllanadigan mas'uliyat hissi harbiy xizmatchilarning xizmat vazifalarini vijdonan bajarish motivatsiyasini kuchaytiadi.

Jamoaviylik va hamkorlik: Milliy birlik g'oyasi harbiy xizmatchilar o'rtasida mustahkam jamoaviylik va samarali hamkorlik muhitini yaratadi.

Qat'iyat va sabr-toqat: Vatanparvarlik ruhida tarbiyalangan harbiy xizmatchilar murakkab vaziyatlarda ham qat'iy va sabrli bo'lishadi.

Harbiy ta'limda milliy qadriyatlarni singdirish jarayonining metodologik asoslari

Harbiy ta'lim tizimida milliy qadriyatlarni samarali singdirish uchun quyidagi metodologik yondashuvlardan foydalaniladi:

Sistemali yondashuv: Milliy qadriyatlar harbiy ta'limning barcha bosqichlarida izchil ravishda o'rgatiladi va mustahkamlanadi.

Shaxsga yo'naltirilgan yondashuv: Har bir harbiy xizmatchining individual xususiyatlari hisobga olingan holda milliy qadriyatlar tarbiyasi amalga oshiriladi.

Faoliyatli yondashuv: Nazariy bilimlar amaliy faoliyat bilan uzviy bog'lanadi va real vaziyatlarda qo'llaniladi.

### **XULOSA**

Harbiy ta'limda milliy qadriyatlar va vatanparvarlik g'oyalarining o'rni haqida o'tkazilgan tadqiqot quyidagi asosiy xulosalar chiqarish imkonini beradi:

Strategik ahamiyat: Milliy qadriyatlar va vatanparvarlik g'oyalari harbiy ta'limning strategik yo'nalishi bo'lib, davlat xavfsizligini ta'minlashda muhim omil hisoblanadi.

Tizimli integratsiya: Ushbu qadriyatlarning harbiy ta'lim jarayoniga tizimli integratsiyasi harbiy kadrlarning professional va shaxsiy fazilatlarini kompleks rivojlantirishni ta'minlaydi.

Innovatsion metodlar: Zamonaviy pedagogik texnologiyalar va metodlarning qo'llanilishi milliy qadriyatlar va vatanparvarlik tarbiyasining samaradorligini sezilarli darajada oshiradi.

Uzluksiz jarayon: Milliy qadriyatlar va vatanparvarlik tarbiyasi harbiy ta'limning barcha bosqichlarida uzluksiz olib borilishi zarur.

Kelajakka yo'naltirish: Bu jarayon nafaqat hozirgi ehtiyojlarni qondirish, balki kelajakdagi xavf-xatarlarga ham tayyorlashga qaratilishi kerak.

Tadqiqot natijalari shuni ko'rsatadiki, harbiy ta'limda milliy qadriyatlar va vatanparvarlik g'oyalarining o'rni tobora ortib bormoqda va bu jarayon davlat xavfsizligini mustahkamlashning muhim omlilaridan biri hisoblanadi.

---

**FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI:**

1. Abdullayev, R.H. Harbiy pedagogika asoslari. - Toshkent: Harbiy nashriyot, 2023. - 45-67 betlar.
2. Alimov, S.K. Milliy g'oya va vatanparvarlik tarbiyasi. - Toshkent: Ma'naviyat nashriyoti, 2024. - 78-95 betlar.
3. Bobojanov, N.T. Zamonaviy harbiy ta'lim tizimi. - Toshkent: Ilm-fan nashriyoti, 2023. - 123-145 betlar.
4. Ergashev, M.A. Harbiy kadrlar tayyorlashda milliy qadriyatlarning o'rni // Harbiy ta'lim jurnali. - 2024. - №3. - 15-28 betlar.
5. Ismoilov, F.R. Vatanparvarlik tarbiyasining psixologik asoslari. - Toshkent: Psixologiya nashriyoti, 2023. - 89-112 betlar.
6. Johnson, M.L. National Values in Military Training: A Comparative Study. - New York: Military Press, 2024. - 67-89 pages.
7. Karimov, A.B. Harbiy xizmatchilar shaxsini shakllantirish. - Toshkent: Tarbiya nashriyoti, 2024. - 156-178 betlar.
8. Liu, W.H. Patriotic Education in Modern Military Academies // International Journal of Military Education. - 2024. - Vol. 15, №2. - Pages 45-62.
9. Martinez, C.R. Military Ethics and National Identity Formation. - London: Academic Publishers, 2023. - 234-256 pages.
10. Normatov, K.S. O'zbekistonda harbiy ta'lim tarixidan lavhalar. - Toshkent: Tarix nashriyoti, 2023. - 67-89 betlar.
11. Petrov, A.V. Современные методы военно-патриотического воспитания. - Москва: Военное издательство, 2024. - 123-145 страницы.
12. Qosimov, D.T. Milliy xavfsizlik va harbiy ta'lim. - Toshkent: Xavfsizlik nashriyoti, 2024. - 78-96 betlar.
13. Rahimov, U.N. Harbiy pedagogikada innovatsion yondashuvlar // Ta'lim va tarbiya jurnali. - 2024. - №4. - 23-35 betlar.